

6.2 Reformace a protireformace

6.2.1 Co to je reformace a jak souvisí s předchozím církevním vývojem

6.2.2 Jednota bratrská a její nástupci

6.2.3 Luteránství

6.2.4 Calvinismus

6.2.5 Anglikánství

6.2.6 Náboženské konflikty v 16. století

6.2.6.1 Pokračující turecká expanze

6.2.6.2 Německá selská válka

6.2.6.3 Šmalkaldská válka a Augsburský mír

6.2.6.4 Bartolomějská noc

6.2.7 Tridentský koncil a počátky protireformace

6.2.8 Nizozemská revoluce

6.2.1 Co to je reformace a jak souvisí s předchozím církevním vývojem

Pod pojmem *reformace* se rozumí takové **křesťanské náboženské, sociální a politické hnutí v západní a střední Evropě v 15. – 17. století**, jehož cílem byla proměna křesťanského života i věrouky podle požadavků nastupující **novověké společnosti**.

Smyslem a cílem reformace bylo:

a) **Zbavit církve všech feudálních atributů**, které vytvářejí dominantní postavení kněží a služebnou pozici věřících.

b) Opřít veškerou věrouku a církevní praxi o **obsah a autoritu Bible** – rozumí se, že v překladu do **živých národních jazyků**; zdrojem víry nemohou být lidská ustanovení, která v Bibli výslovnou oporu nemají (výroky papežů, usnesení koncilů apod.).

c) Reformace neznamena snížení kněze na úroveň laických věřících, ale naopak **povyšení laiků na úroveň kněze**; zdůrazňuje se pojem *všeobecného kněžství*.

d) Reformace nahrazuje pojem *kněz* pojmem *kazatel* apod.; **každý křesťan** je oprávněn a schopen **sám rozumět Božímu (biblickému) slovu a interpretovat je**; kazatel je spíše **duchovním vůdcem**, než zprostředkovatelem Boží milosti; reformace **nevyžaduje celibát**.

e) **Dárcem spásy**, tedy záchranu člověka pro společenství s Bohem, je **Bůh sám**; je tedy vyloučena většina lidmi praktikovaných svátostí i obřadních úkonů (zpověď a odpustky, pomazání nemocných, uctívání světců, soch či obrazů...); ze svátostí zůstávají především **křest a přijímání podle Večeře Páně**; reformace odmítá mariánský kult.

f) Církevní aktivity mají vcelku **civilní ráz**; církve žije v **materiální skromnosti**, bez vymáhání desátků a velkorysých darů.

g) V církevním životě významnou úlohu hrají **laici**, snižují se či stírají rozdíly mezi muži a ženami; **bohoslužebný prostor** se vyznačuje **nedekoratívní jednoduchostí**, podporuje koncentraci výhradně na Boží slovo.

h) Při bohoslužbě je obvyklé **všeobecné přijímání podobojí**; reformace vrací do náboženského života **praxi prvotní církve**, zdůrazňuje **svobodnou aktivitu jednotlivce**, vztah k Bohu je méně emocionální a více se opírá také o **racionální argumenty**.

i) Reformace vytvořila **reformační – protestantské – církve**, které jsou **ideově a organizačně oddělené** od církve římskokatolické; často existují na **národním základě**.

Reformace vyjadřovala **náboženské potřeby** především **nově se emancipujících vrstev** společnosti, zejména **měšťanů**; rozšířila se však také na **venkově** a nalezla stoupence i mezi **šlechtou**. Příklon k reformaci se rovněž stal zbraní v **ekonomicko-politickém zápase**: chudá církve umožňovala soustředit všechny finanční prostředky věřících na praktické cíle.